

عنوان مقاله:

گونه شناسی «مخاطبان» قرآن و نقش آنان در فهم معنای آیات

محل انتشار:

فصلنامه مطالعات قرآنی و فرهنگ اسلامی، دوره 6، شماره 4 (سال: 1401)

تعداد صفحات اصل مقاله: 0

نویسندگان:

محمد رضا شاهرودی - دانشیار و عضو هیات علمی گروه علوم قرآن و حدیث دانشگاه تهران

محمدتقی کبریت چی - دانش آموخته ی دکتری علوم قرآن و حدیث دانشگاه تهران

خلاصه مقاله:

آیات قرآن کریم، به دنبال اسباب نزول خود، و هر دسته برای مخاطبان خاصی پدید آمده است؛ از این رو لازم است کشف دلالت آیات بر معنا، براساس فضای نزول و خطاب، و درنظرگرفتن گونه های مختلف مخاطبان انجام پذیرد. برای این منظور، مقاله ی حاضر با بهره گیری از آموزه های «معناشناسی کاربردی» و رویکرد «دلالت زبانی» سازوکار خطاب و دلالت را در قرآن مجید مطالعه می کند. براین اساس، در راستای فهم یک بسته ی وحیانی و خطاب قرآنی، گذشته از «آیات قرآن» و «فضای خطاب»، شایسته است اسبابی چون: «متکلم»، «خطیب» و «مخاطبان» آن را در فضای نزول نیز در نظر گرفت و به بررسی نقش مخاطبان «خاص» و «عام» در درک معنای آیات پرداخت. مقاله ی حاضر نشان می دهد که هم آیات قرآن دارای مراتب و سطوح معنایی است و هم مخاطبان قرآن گونه های مختلفی را شامل می شوند؛ به دیگرسخن آیات گوناگون قرآن، هر یک درخور فهم دسته ای از مخاطبان خود فراهم آمده است؛ لذا همگان جز «عالمان راستین قرآن»، قادر به ادراک معنای مشخص تمام آیات قرآن نیستند. سرانجام از این رهگذر لزوم رجوع به «عالمان قرآن»، یعنی پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله و اهل بیت علیهم السلام، برای مخاطبان خاص و عام قرآن نیز اثبات می گردد.

کلمات کلیدی:

خطاب در قرآن، دلالت در قرآن، مخاطبان خاص، مخاطبان عام، مراتب معنا، معناشناسی کاربردی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1639749>

